

## Vad får man tro?

Hur får vanliga människor, som törstar efter andlighet, sitt behov att passa ihop med mallar och krav från de religiösa institutionerna?

Biskop John Shelby Spong vänder upp och ner på begreppen. Kan vi träda in i en gudomlig verklighet på en ny väg? Måste man tro på jungfrufödelse? Är kvinnor mindre mänskliga eller mindre heliga än män?

Att ifrågasätta vedertagna sanningar möts ofta av fientlighet, så som Spongs bok gjorde när den kom ut.

Marianne Wasend om Spongs bok Sid 2

## Snart är det kyrkoval!

KviSks ordförande Hilda Lind påminner i sin krönika om kyrkovalen den 15 september. Läs vilka dina kandidater är på Svenska kyrkans hemsida.

Kryssa för din bästa kandidat!

Sid 2

2013  
0915  
Kyrkoval

## Wikifem syftar till

att få kvinnor att skriva på Wikipedia. Har du förslag på kvinnor eller kvinnors områden som bör finnas där? Hör av dig per mejl eller brev till Kvinnoglöds redaktion! Se s 4

## Helene Egnell vill ha fred, fördjupning och fest

Svenska kyrkan fortsätter som om det bara är vi som utövar religion i det här landet, säger Helene Egnell i en intervju.

Det är viktigt att vi inser att kyrkan i dag är en av många religiösa aktörer.

Sid 3



## Två veteraner har gått bort

Barbro Månsson, pionjär inom kyrkans kvinnorörelse, var med redan inom det första kvinnorådet i Härnösand 1947. Så småningom blev Barbro Månsson vald till ordförande i Kyrkliga kvinnorådet, sedermera Sveriges kyrkliga kvinnoråd. Barbro Månsson avled i augusti i Uppsala.

Anita Tarre är en annan veteran inom den kyrkliga kvinnorörelsen som gick bort i somras. Kajsa Wejryd minns henne med värme.

Minnesord sid 4

## Kvinnor utmanar och blev utmanade

– Klimatfrågorna är vår största utmaning, underströk seminariedeltagarna i Kumla. Ett resultat av seminariet Kvinnor utmanar, är en samverkan mellan KviSk Strängnäs stift och förhoppningsvis Kyrkans Unga vid Strängnäs stiftsdag 2014.

### Fyra seminarier och en bok

Projektet Kvinnor utmanar har nu avslutats. Det har resulterat i boken Kvinnor utmanar – tradition och förnyelse i Svenska kyrkans kvinnorörelse, som kom ut till KviSks 65-årsjubileum i fjol, Sykars brunn vid Världens fest i Malmö, samt fyra seminarier under våren: i Boxholm (Linköpings stift), Kumla (Strängnäs stift), Karlstad och Stockholm.

Behövs kvinnoföreningar? Frågan ställdes både i Stockholm och i Boxholm. Ja, sade deltagarna, kvinnoföreningar behövs!

Bland annat för att utveckla solidariteten med utsatta kvinnor i krig och konflikter. Kvinnoföreningar behövs

också för att skapa fristäder där vi kan tala fritt om kvinnors tro och de uttryck den tar sig.

I Stockholm medverkade Eva Brunne, Anna Kettner och Maria Rönn. I Karlstad AnnBritt Grünwald och Linda Ganters. Hilda Lind medverkade i Boxholm; Eeva-Liisa Kettunen i Kumla.

297 000 kronor fick KviSk från Ungdomsstyrelsen för projektet, 232 000 har gått åt, 65 000 har inte använts. Är det ett dåligt betyg, att vi inte har utnyttjat alla resurser?

### Blandat själva

– Nej, det betyder i stället att vi kvinnor som vanligt varit väldigt ekonomiska, säger Birgitta Nyrinder, samordnande projektledare.

Exempelvis har många aktiva damer själva blandat sallader i stället för att beställa; och i stället för en anställd projektledare har uppgifterna fördelats på olika delprojektledare inom och utom föreningen.



Komminister  
i Norrstrand,  
Karlstad, Linda  
Ganters



Politiker  
och pastor  
Anna Kettner



Stockholms bis-  
kop Eva Brunne



Stiftsadjunkt i  
Strängnäs stift  
Eeva-Liisa  
Kettunen

# Kvinnor – välj dina kandidater noga!

Det är kyrkovalstid. Ibland kallas detta val det bortglömda, ibland det meningslösa valet.

För kyrkan är det ett viktigt val. Därför satsas stora resurser, både ekonomiskt och personellt. Valet gäller kyrkans

anmäsligt eller att helt låta bli. Men hur Svenska kyrkan styrs från och med 2014 och framåt har stor betydelse inte bara för kyrkan utan också för samhället. Så ställ några kontrollfrågor till dem som kandiderar innan du lägger din röst.

i Svenska kyrkan? Hur ställer du dig till ekumenisk samverkan, till samtal och samarbete med människor med annan tro?

Hur vill du verka för kyrkans uppgift att minska fattigdom, våld och främlingsfientlighet?

Listorna är tryckta. Du väljer röstsedel. Och det finns möjlighet att kryssa den som du tycker svarar mot din önskan om en bra kyrka.

2013  
0915  
Kyrkoval

## Krönika

styrning och beslutsfattare på lokal nivå – församlingarna, på regional nivå – stiftet, och så den nationella nivån. Det är många röstsedlar att hålla rätt på.

Låt oss använda vår röst för att påverka att kyrkan får den styrning vi önskar. Det enklaste är kanske att rösta slentri-

### Hur vill du bidra, arbeta, verka?

Hur vill du bidra till att öka jämställdheten i Svenska kyrkan? Tendensen nu är tydlig att alla chefstjänster företrädesvis går till män. Vill du ha det så?

Hur vill du arbeta för ökad integration

Hilda Lind

Ordförande i KviSk



# Biskop som utmanar och stimulerar

Den här boken kom till mig. Jag har läst den med stor behållning och den har vänt upp och ned på några begrepp. Biskop John Shelby Spongs ärende och bekymmer är att det finns många människor i dag som betraktar sig som "kristna i exil". Många finner detta påstående provocerande.

Spongs version av kristendomen är radikalt och tydligt formulerad. Han utforskar olika möjligheter, och undersöker om vi på en ny väg kan träda in i en gudomlig verklighet – Gud bortom teismen – och där höra Kristus tala på den postkristna världens tungomål.

### Vill inte vara del av en kyrka som diskriminerar

Utifrån senare forskning tror Spong inte att Jesus kom till den här världen genom jungfrufödelseln under, han tror inte att Jesus vid sin jordiska vistelse återvände till Gud ovan molnen, han tror inte att människor föds syndiga, han tror inte att kvinnor är mindre mänskliga eller mindre heliga än män, och därför kan han inte tänka sig att vara en del av en kyrka som på något sätt diskriminerar kvinnor eller ens antyder att kvinnan inte lämpar sig för någon specifik uppgift i kyrkan.

Spong har mött enorm fientlighet från människor i den egna trostraditionen.

Kristendomen förutsätter en teistisk Gud som handlar på ett övernaturligt sätt.

Spong talar till ytterst vanliga människor som törstar efter andlighet men som vet att de inte längre borde dricka från gamla brunnar. Dessa människor har fortfarande ett djupt gudsmedvetande men får det inte att passa ihop med de

världens överdrivna levnadsvanor och mana oss att handla så att klyftorna mellan fattiga och rika minskar.

### Jesus i liturgins centrum

I den nya ecklesian kommer skulden inte längre att fungera som ett redskap för kontroll och förtryck. Att ge människor skuldskänslor är inte att stärka det mänskliga. Ett annat mål blir att forma gudstjänsten så att den uppmuntrar osjälvisk kärlek. Därför, menar Spong, kommer Jesus fortsättningsvis att stå i liturgins centrum, han blir ett stärkande exempel på en människa med förmåga att leva fullt ut, älska slösaktigt och vara allt som är möjligt att vara.

Jag blev så glad när jag läste boken. Spong har intressanta tankar, och han uttrycker sig enkelt. Särskilt uppskattar jag att han inte betonar syndabekännelsen. Vissa saker som han för fram känns visserligen befängda, men hans förhållningssätt till kristendomen och hur man ska vara mot varandra tilltalar mig.

Det vore intressant att öppna en debatt om dessa frågor bland KviSks medlemmar.

Marianne Wasend

**En ny kristendom för en ny värld av biskop John Shelby Spong Verbum 2005**

## Debatt

mallar och krav som presenteras av de religiösa institutionerna. Om den nya reformationen ska lyckas måste den slå rot i just den här gruppen, som världens religiösa ledare varken ser eller lyssnar på.

Spong tror helhjärtat på Gud, men han har funnit att den teistiska förståelsen av Gud är alltför snäv. Han vill ha en ny plattform för sitt tänkande och betonar självmedvetandets gåva som helig.

Gudstjänsten i framtidens ecklesia kommer att ha som ett av sina mål att hjälpa de församlade till ett förstärkt självmedvetande och en insikt om den fantastiska värdighet som det innebär att vara helt och fullt mänsklig. Gudstjänsten måste vara ett redskap för att utmana och förändra den utvecklade

**Kvinnoglöd** nr 3/2013 Årgång 3. **Kvinnoglöd** är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan KviSk och publiceras 4 ggr/år på hemsidan [www.kvinnorisvenskakyrkan.se](http://www.kvinnorisvenskakyrkan.se). Nyhetsbrevet trycks även på miljövänligt papper hos Rolands offset, Linköping.

Deadline för nästa nummer: Den 1 november 2013

Ansvarig utgivare: Hilda Lind Redaktör: Elisabeth Enger

Redaktionsråd: Gunilla Bäckström, Luleå, Eva Dahrén, Kumla, Bulle Davidsson, Vreta kloster, Margareta Hector, Kungsängen

Redaktionsadress: Elisabeth Enger, Låbyn Hagen 501, 662 91 Åmål. Bidrag kan mejlas till [eenger.hagen@gmail.com](mailto:eenger.hagen@gmail.com)

# Dialog för fred, fördjupning och fest

Den viktigaste frågan för kyrkan idag är att verka för religionsdialog. Det menade Linköpingsprästen Lillemor Eriksson i Kvinnoglöd nr 1/13. Lillemor har i flera år verkat i miljonprogramområdet Skäggetorp.

Helene Egnell, stiftsadjunkt i Stockholm som arbetar med Centrum för religionsdialog, håller med.

– Det är väldigt mycket tal om kyrkans identitet nu för tiden. En gång var vi en statskyrka i ett enhetssamhälle. Jag tror att många i Svenska kyrkan inte riktigt har omfattat dagens verklighet.

Vi fortsätter som om det bara var vi som utövade religion i det här landet. Vi måste inse att kyrkan är en av många religiösa aktörer, samtidigt som vi har en idé om att vara till för alla, att vi fortfarande är en folkkyrka. Men vad innebär det? Ska vi evangelisera eller ska vi bara vara snälla?

För Helene är den anglikanska kyrkan en förebild som vi borde ta efter. Där har man genomgått en stor process som man formulerat som Presence and Engagement, närvaro och engagemang. Det betyder att kyrkan har en uppgift att vara med, även i områden där den knappast eller inte alls har några medlemmar.

– Jag har tre F som jag brukar föra

## Levande dialog förs ofta av skägglösa i marginalen

I den religionsdialog som förs i Sverige idag är många av de engagerade kvinnor. Dialogen har tidigare skötts av samfunds- och kyrkoledare, och de är ofta män. Kvinnors dialog sker mer på gräsrotsnivå – de möts för att göra världen bättre.

Det har Helene Egnell skrivit om i sin avhandling *Other Voices: A Study of Christian Feminist Approaches to Religious Plurality East and West*.

– Det handlar inte om att kvinnor

Kyrkan är bara en av många religiösa aktörer, framhåller Helene Egnell som ser religionsdialog som kyrkans viktigaste fråga idag.



fram: Fred, fördjupning och fest.

### Våga titta ut!

**Fred:** Vi får aldrig världsfred förrän religionerna slutar bekämpa varandra. Lokalt kan vi titta på Landskrona församling, som bestämt sig för att i samarbete med andra vara med och göra staden till en bra plats att bo på för *alla*. Det är dags att våga titta ut ur församlingshemmet!

är på ett speciellt sätt, utan om att kvinnor ofta befinner sig i marginalen, utanför maktcentra. I kvinnörörelsen kan alla komma till tals. Men de flesta människors bild av religionsdialog är att den förs av skäggiga män med lustiga hattar.

– Den är också viktig. Dialog är allt ifrån att den muslimska familjen bjuder sina kristna grannar på Eidfika till toppmöten med lärda och potentater.

**Fördjupning:** I dialog med människor av annan tro måste jag tänka efter. Jag får frågor och måste formulera min egen ståndpunkt. Dessutom kan jag upptäcka: Aha! De har något där!

**Fest:** Att ha roligt är en framgångsfaktor! Man möts, man skrattar, man äter och gläds ihop. Ett exempel var när en grupp kristna och muslimska kvinnor i Fisksätra var samlade. Så kom en katolsk kvinna in och alla började applådera. Det var just när den nye påven var utsedd, och de visste vad det betydde för henne.

**Men Helene, tycker du då att kyrkan inte alls ska evangelisera?**

– Det behöver inte alls vara en motsättning mellan mina tre F och evangelisation. Vem vet vad som händer i en dialog? Det finns risk – eller chans – för konvertering. Dialogen innebär att man för en stund kliver in i buddhistens eller den kristnes skor, och det kan hända att man kanske inte kliver ur dem igen. Är det meningen, så sker det.

Bulle Davidsson  
reporter



## Med långt och inspirerande engagemang: Barbro Månsson – legendarisk pionjär

Barbro Månsson har avlidit, nästan 96 år, legendarisk i Kvinnor i Svenska kyrkan/Sveriges kyrkliga kvinnoråd.

Barbro var med om pionjäråren med Härnösands stifts kyrkliga kvinnoförbund, grundad av Anna Bohlin flera år innan hennes syster Margit Sahlin tog initiativ till bildandet av kvinnoråd i varje stift.

1971 utsågs Barbro till ordförande i Kyrkliga kvinnorådet, KKR, (senare Sveriges kyrkliga kvinnoråd) paraplyorganisation för stiftskvinnoråden och kvinnoförbunden, ursprunget till KviSk.

Redan i början av 1950-talet blev Barbro Månsson sekreterare i Härnösands stifts kyrkliga kvinnoförbund, HKKF. Att detta var början på ett så långt och så

## Anita Tarre – rakryggad och jordnära vän

En trogen medlem, Anita Tarre, har hastigt gått bort, 74 år gammal. Anitas engagemang väcktes i Spånga församling och övergick till arbetet inom Sveriges kyrkliga kvinnoråd.

När Kvinnor i Svenska kyrkan bildades 1995 adjungerades Anita till styrelsen som kassör, en uppgift som hon innehade ett antal år, innan ekonomin övergick till att hanteras av Svenska kyrkans centrala funktion. Parallellt med detta har Anita varit en engagerad medlem i KviSk i Stockholms



### Till minne

stift, där hon var kassör fram till år 2010. Anita var även revisor i KviSk.

Vi minns Anita som en rakryggad, jordnära och engagerad person. Hon ställde upp, var lösningsfokuserad och alltid mycket lojal mot vår organisation och dess målsättning. Under åren utvecklade många en varm vänskap med henne och vi minns bland annat hennes stora gästfrihet, då hon tog emot styrelsen ute på Skarpö utanför Vaxholm ett antal gånger.

*Kajsa Wejryd  
tidigare ordförande i KviSk*

inspirerande engagemang anade Barbro knappast då. Det blev många mil i bil på vägarna i Ångermanland, Medelpad, Jämtland och Härjedalen, många möten med bortåt 2 000 kvinnor i de 28 lokalavdelningarna spridda över hela stiftet; och därtill en resa ända till Hong Kong, där HKKF stödde Lutherhjälpens hjälppro-

### Till minne

jekt att bygga egna hem för flyktingar.

Kvinnorna i Härnösands stift samlade in 100 000 kronor och Barbro deltog i invigningen 1960.

När Barbro blev ordförande i KKR hade hon en framtidsvision om en stabilare och mer demokratisk organisation från gräsrotsnivå och uppåt.

Barbro berättade om olika viktiga områden för KKR.

– Vi kom genom åren in på ett antal skilda områden. Ett sådant, där vi gjorde en pionjärinsats, var vård i livets slutskede. Den verksamhet som senare kom att utvecklas till Sjukhuskyrkan var ännu inte utbyggd, och vi hade förstätt

## Wikifem för fram kvinnorna



Kvinnor, kvinnors liv och kvinnors roll i samhällsutvecklingen saknas i historieverk skrifter. 91 procent av dem som skriver eller redigerar artiklar på Wikipedia

### Hänt

är män. Inom vissa ämnen som geografi och naturvetenskap är siffran än högre.

Wikifem är ett feministiskt initiativ med syfte att skapa och sprida kunskap på Wikipedia, ett gemensamt uppslagsverk där var och en kan vara med och skriva in sin kunskap.

Under 2012 och 2013 har Wikifem i samarbete med Wikimedia anordnat flera skrivartugor för att tillsammans redigera och skapa nya artiklar på olika teman.

Kvinnor i Svenska kyrkan är en av de 39 organisationer som är med i Sveriges kvinnolobby, en paraplyorganisation som driver många av våra frågor om kvinnors rättigheter och jämställdhet.

[www.sverigeskvinnolobby.se](http://www.sverigeskvinnolobby.se)

att personal som mötte döende patienter och deras anhöriga, hade ett stort behov av att lära sig mer och samtala om sitt svåra uppdrag.

– Vi lyckades intressera Sveriges

kyrkliga studieförbund för ett gemensamt studieprojekt: Livet kring döden. Studiehandledning och pilotkurs kom 1974. Kursen fick stort genomslag i hela landet.

– Kvinnoprästfrågan var het på 1950-talet. Det var förstås viktigt att ge vårt stöd i ämbetsfrågan, men SKKR var i första hand en förening som skulle lyfta lekfolkets kvinnor och det är viktigt att vi har fokus på det även idag.

**Texten är ett utdrag ur en längre intervju av Barbros dotter Gunilla Löfgren och Tua Gidhagen, som finns på KviSks hemsida [www.kvinnorisvenskakyrkan.se](http://www.kvinnorisvenskakyrkan.se)**



## Reklamkoll mot könsdiskriminerande reklam

I höst inleder Sveriges kvinnolobby projektet Reklamkoll. Genom att undersöka hur könsdiskriminerande reklam, som framställer kvinnor eller män stereotypiserande, nedvärderande eller som rena sexobjekt, påverkar unga kvinnors hälsa.

### På gång

Projektet ska resultera i ett material med information och strategier för unga kvinnor att genomskåda reklamen och utöva sin konsumentmakt.

[www.sverigeskvinnolobby.se](http://www.sverigeskvinnolobby.se)

## Tack till dig som betalt årets medlemsavgift!

Nya medlemmar hälsar vi varmt välkomna!

Sätt in 100 kr på bankgiro 422-3699. Glöm inte ange namn, adress samt eventuell e-postadress och födelseår.